

การพัฒนาวิทยุโทรทัศน์ไทยสู่ความเป็นมาตรฐานในระดับสากล : ศึกษาเชิงเปรียบเทียบบรรษัทกิจการการกระจายเสียงและแพร่ภาพ แห่งประเทศไทย

The Development of Television toward International Standard : A Compari-
sons between Thai Television and British Broadcasting Corporation (BBC)

ศุภศิลาภี กุลจิตต์เจี๊วงค์ *

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ได้ศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างสถานีโทรทัศน์ในเมืองไทย (เฉพาะฟรีทีวี) ในภาพรวมกับ บรรษัทกิจการการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งประเทศไทย หรือ BBC ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ในระดับสากล โดย ภาพรวมของสถานีโทรทัศน์ในเมืองไทยนั้นเป็น “รูปแบบทีวีเสรี” คือ การดำเนินธุรกิจเชิงพาณิชย์ มีรายได้หลักจาก การโฆษณา รูปแบบการนำเสนอเป็นรายการประเภทให้ความบันเทิง ในส่วนของ BBC นั้นเป็น “รูปแบบทีวีสาธารณะ” รายได้ที่มาบริหารสถานีนั้นมาจากประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาประชาชนในประเทศ รายการที่นำ เสนอจึงเป็นรายการประเภทให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารรอบด้าน และการนำเสนอที่หลากหลายภาษา เพื่อให้สถานี โทรทัศน์ไทยก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ ต้องมีการปรับเปลี่ยนลักษณะของโครงสร้าง และรูปแบบของการนำเสนอ โดย ประเด็นแรกนั้น โครงสร้างการทำงานของสื่อโทรทัศน์ ต้องปราศจากการแทรกแซงของผู้มีอิทธิพล นายทุน และรัฐบาล ในทุกๆด้าน การทำงานของสื่อต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถทำหน้าที่ของ “สุนัขเฝ้าบ้าน” (Watchdog) อย่าง แท้จริง ประเด็นที่สอง การสร้าง “ค่านิยมสาธารณะ” โดยจะต้องดำเนินกิจกรรมที่เป็นการเสริมสร้างค่านิยมสาธารณะ (Public Value) ที่ดีให้กับสังคมไทย เพื่อให้เป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีความเป็นมาตรฐานในระดับสากล ในการนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ทั้งในระดับสังคม และประเทศ

Abstract

This article provides comparative analysis between overall television broadcasting in Thailand (only free TV) and British Broadcasting Corporation (BBC) which is global-standard company. Television broadcasting in Thailand is “free-TV” that operates business commercially by earning key revenue from advertising and most of programmes are related to entertainment. BBC is “public-TV” that gains key revenue from public, with the objective to enhance capabilities of people countrywide so the programmes are about knowledge and news through multilingual presentations. To develop Thai television broadcasting to achieve international standard, firstly, it is recommended restructuring operation of TV to avoid interruption of influential persons, investors, and government in all aspects.

*ศุภศิลาภี กุลจิตต์เจี๊วงค์

อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ กลุ่มวิชานิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

Operations of media must be transparent, verifiable, and support Watchdog mission. Secondly, TV media must conduct activities that promote public value for Thai society to bring Thai television broadcasting to global standard that conveys beneficial news for societies and country.

ความสำคัญของการพัฒนาโทรทัศน์

วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อกระแสหลักที่มีบทบาทในการเข้าถึงมวลชนเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น ด้วยเสน่ห์ในตัวเองที่มีทั้งภาพ และเสียง สามารถสร้างจินตนาการและการรับรู้ให้กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสื่อสมัยใหม่ (New Media) จะเข้ามามีบทบาทสูง แต่ถึงกระนั้นยอดผู้ใช้บริการสื่ออันดับหนึ่งก็ยังคงเป็น “สื่อวิทยุโทรทัศน์” โดยรายงานจาก “Nielsen” เผยสถิติการรับชมเนื้อหาทั้งในสหรัฐอเมริกา และทั่วโลก ประจำปี 2011 ระบุว่า วิทยุโทรทัศน์ยังเป็นสื่ออันดับหนึ่งที่คนเลือกใช้มากที่สุด โดยมีจำนวนผู้ที่มีอยู่ในครอบครอง 290 ล้านคน รองลงมาคือเครื่องเล่น DVD จำนวน 211 ล้านคน และคอมพิวเตอร์จำนวน 192 ล้านคนตามลำดับ

ประเภทสื่อที่เลือกใช้	จำนวนผู้ใช้ (คน)
1. วิทยุโทรทัศน์	290 ล้านคน
2. เครื่องเล่น DVD	211 ล้านคน
3. Computer	192 ล้านคน
4. โทรศัพท์มือถือ	162 ล้านคน

รายงานจากสถิติการครอบครองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์ยังคงมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันในด้านต่างๆของผู้ชมที่เป็นจำนวนมาก โดยสรุปสื่อโทรทัศน์ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งมีความสำคัญดังนี้

1. ความสำคัญในด้านการเสริมสร้างสติปัญญา ความสำคัญของวิทยุโทรทัศน์ในการเสริมสร้างสติปัญญามีอยู่ 3 ลักษณะคือ การให้ข้อเท็จจริงแก่ประชาชน การให้การศึกษา และการแสดงความคิดเห็น
 2. ความสำคัญในด้านการพัฒนาประเทศ
- โทรทัศน์มีความสำคัญในการใช้เป็นสื่อเพื่อพัฒนา

ประเทศในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาทางการเมือง การพัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการศึกษาจะเห็นว่าในประเทศที่เจริญแล้วหลายประเทศนิยมใช้วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อสอนหรือเสริมสร้างความรู้โดยตรงตัวอย่างเช่น ประเทศอังกฤษมีสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเรียกว่า “ETV” (Educational Television) ซึ่งมีหน้าที่ด้านการสอนบทเรียน และรับผิดชอบในการให้การศึกษาโดยเฉพาะ ประเทศฝรั่งเศสมีสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยเฉพาะเรียกว่า “RTS” (Radio Television Scholaire) ซึ่งเป็นสถานที่สอนบทเรียนทางโทรทัศน์โดยตรงสำหรับในประเทศไทยก็ได้จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาขึ้น คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 เพื่อพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

3. ความสำคัญในด้านการสื่อสารของโลก

โทรทัศน์มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือการสื่อสารของโลกทำให้สามารถติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็วทันใจไม่ว่าจะอยู่ส่วนไหนของโลกโดยการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมเพื่อให้ทั่วโลกได้รับรู้เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร และทำไม นอกจากนั้นวิทยุโทรทัศน์ยังเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้ความบันเทิงและวัฒนธรรมประเพณีซึ่งกันและกันระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก และยังเป็นเครื่องมือในการใช้เป็นสื่อที่ทำให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกันทั่วทั้งโลกเกิดเป็นลักษณะการถ่ายโยงเทคโนโลยีการสื่อสาร จากประเทศที่พัฒนาเรื่องข่าวสารไปยังประเทศที่ขาดแคลนเป็นผลให้เกิดการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เช่น กรณีเกิดภาวะความอดอยากในประเทศเอธิโอเปีย และกรณีแก๊สรั่วในประเทศอินเดีย เป็นต้น

จากความสำคัญข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวิทยุโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเด็นในกำหนดทิศทางเพื่อการพัฒนาประเทศทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารสถานีไม่ว่าจะเป็นทีวีเสรีที่ดำเนินการโดยเอกชน และทีวีสาธารณะที่ดำเนินการโดยรัฐบาล ควรให้ความสำคัญและพัฒนาทีวีในประเทศไทยให้มีคุณภาพทั้งเนื้อหา รูปแบบรายการ และลักษณะการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้ชมเป็นสำคัญ

วิเคราะห์รูปแบบวิทยุโทรทัศน์โดยภาพรวมในประเทศไทย (ศึกษาเฉพาะฟรีทีวี)

สื่อวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทยนั้นมีรูปแบบ

การดำเนินงานเหมือนกับวิทยุโทรทัศน์ในประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาคือมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ทีวีแบบธุรกิจ และทีวีแบบสาธารณะ

1. ทีวีแบบธุรกิจ ดำเนินงานโดยเอกชนหรือรัฐบาล มีนโยบายเชิงธุรกิจ โดยมุ่งหวังผล “กำไร” เป็นสำคัญ เช่น สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 บริหารงานโดยบริษัทกรุงเทพโทรทัศน์ และวิทยุ จำกัด หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 (อสมท.) บริหารงานโดย Bangkok Entertainment Co., Ltd. เป็นต้น สำหรับในประเทศไทยนั้นวิทยุโทรทัศน์ที่ดำเนินงานแบบทีวีเสรีได้แก่ ช่อง 3, 5, 7 และ 9 ตารางประกอบที่ 2: แสดงสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย รูปแบบธุรกิจ

สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย	ผู้บริหารสถานี	ภาคธุรกิจ
1. สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7	บริษัทกรุงเทพโทรทัศน์ และวิทยุ จำกัด	เอกชน
2. สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3	Bangkok Entertainment Co., Ltd.	เอกชน
3. สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5	กองทัพบก	รัฐบาล
4. สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวีช่อง 9	บริษัท อสมท. จำกัด มหาชน	รัฐบาล

ตารางประกอบที่ 2: แสดงสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย รูปแบบธุรกิจ

จากตารางประกอบที่ 2 แสดงให้เห็นว่าทีวีรูปแบบธุรกิจในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 4 สถานี โดยมี 2 สถานีที่รัฐบาลดำเนินงานเองคือช่อง 5 และ ช่อง 9 ส่วนอีก 2 สถานีคือช่อง 3 และ ช่อง 7 นั้นให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินงานโดยใช้ระบบสัมปทานและทำสัญญาให้นิติบุคคลภาคเอกชนดำเนินการ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าวัตถุประสงค์หลักของทีวีแบบธุรกิจคือ “มุ่งผลกำไร” ซึ่งรายได้หลักของการสร้างกำไรก็คือ “การโฆษณา” (โดยเฉพาะช่อง 3 และ ช่อง 7) สถานีจึงมุ่งเน้นผลิตรายการที่คนในประเทศจะให้ความสนใจมากที่สุด (เพราะมีผลต่ออัตราค่าโฆษณาที่สูงขึ้น) คือรายการประเภทให้ความบันเทิง โดยถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของ “ละคร” ซึ่งมีคนติดตามชมเป็นจำนวนมาก

โดยมีผู้ชมมากที่สุดหรือเรียกว่าช่วงเวลา Primetime คือช่วงละครหลังข่าว หรือ เวลาประมาณ 19.00-22.30 น. ตามเวลาในประเทศไทย 2) ทีวีแบบสาธารณะ เป็นรูปแบบของทีวีที่ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร ดำเนินงานโดยรัฐบาล หรือนิติบุคคล เนื้อหาของรายการไม่ได้มุ่งไปที่รายการประเภทความบันเทิงแต่มุ่งเน้นรายการประเภทให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ศิลปะ และรายการสำหรับเด็ก หรือรายการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน มิโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคนในประเทศให้ได้รับความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับในประเทศไทยนั้นมีสถานีโทรทัศน์แบบสาธารณะอยู่ 2 สถานีคือ ช่อง 11 และ ช่อง ThaiPBS (ดังตารางที่ 3)

สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย	ผู้บริหารสถานี	ภาคธุรกิจ
1. สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ช่อง 11	กรมประชาสัมพันธ์	รัฐบาล
2. Thai PBS	สสท	นิติบุคคลมหาชน

ตารางประกอบที่ 3: แสดงสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย รูปแบบสาธารณะ

เนื้อหาสาระที่นำเสนอปราศจากการครอบงำจากรัฐบาล นายทุน หรือผู้มีอำนาจใดๆ มีหน่วยงานตรวจสอบเนื้อหาที่ถ่ายทอด หรือการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ที่เน้นรายการข่าวและสารคดีซึ่งแตกต่างจากการดำเนินธุรกิจโทรทัศน์ทีวีแบบธุรกิจ ที่เน้นการผลิตรายการโทรทัศน์ในเชิงพาณิชย์สามารถผลิตรายการเพื่อออกอากาศได้ทั้งรายการที่เป็นสาระและบันเทิง โดยเน้นความนิยมของรายการ และสามารถหารายได้จากโฆษณาได้

โทรทัศน์ในประเทศไทยเป็นสื่อที่แพร่หลายในระดับสูงถึงร้อยละ 95 ของครัวเรือนในประเทศไทย โทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเป็นอย่างสูง ในปัจจุบันตลาดโทรทัศน์ในประเทศไทย มีผู้ประกอบการรวมทั้งสิ้น 6 ราย โดยเป็นการดำเนินการโดยรัฐ 3 ราย และเอกชนซึ่งรับสัมปทาน 3 ราย ผู้ประกอบการที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุดคือ ช่อง 7 และช่อง 3 ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดในระดับเกินกว่าร้อยละ 25 ทั้ง 2 ช่อง ในเชิงธุรกิจ สื่อโทรทัศน์ในประเทศไทยเป็นธุรกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วซึ่งสร้างผลตอบแทนในการลงทุนที่ดีแก่นักลงทุนจากความสามารถสร้างหรือตอบสนองความต้องการของตลาดมวลชนได้ อย่างไรก็ตาม จากรายงานวิจัยในชุดโครงการ “ปฏิรูประบบสื่อ” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ได้เสนอว่าในมุมมองของนโยบายสาธารณะแล้ว ตลาดสื่อโทรทัศน์ในประเทศไทย ยังมีปัญหาในเชิงโครงสร้างหลายประการได้แก่

1. กลไกในการได้มาซึ่งสิทธิในการใช้คลื่นความถี่ ซึ่งจำเป็นต่อการประกอบการ เป็นกระบวนการที่ไม่มีความโปร่งใส เอื้อต่อระบบอุปถัมภ์ หรือการคอร์รัปชัน

2. รัฐมักใช้สื่อของรัฐในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์แทนการให้สื่อของรัฐเป็นกลไกในการนำเสนอข่าวสารอย่างรอบด้าน นอกจากนี้รัฐยังมักแทรกแซงสื่อในรูปแบบต่างๆ

3. การมีกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแล ซึ่งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์และการขาดการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ดังกล่าวซึ่งทำให้เกิดการเอาเปรียบผู้บริโภคสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น การโฆษณาเกินกำหนดเวลา และการโฆษณาแฝง

4. การที่สื่อเอกชน มีผลประโยชน์ในธุรกิจอื่น ๆ ซึ่งทำให้มีการนำเสนอข้อมูลที่ไม่วางด้าน ในกรณีที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนและการขาดกลไกในการดูแลด้านจรรยาบรรณของสื่อ ซึ่งทำให้ผู้บริโภค ขาดกระบวนการเยียวยาเมื่อได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากสื่อ

5. การมีอำนาจเหนือตลาดของผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์และวิทยุรายใหญ่จากการมีส่วนร่วมแบ่งตลาดสูงและการมีการผนวกกันในแนวดิ่ง (Vertical integration) ซึ่งเอื้อต่อการมีพฤติกรรมกีดกันการแข่งขัน พฤติกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการรายใหม่ ไม่สามารถเข้าสู่ตลาด หรือไม่สามารถแข่งขันได้ ซึ่งทำให้ผู้บริโภคขาดทางเลือก

6. การขาดการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบของสื่อที่หลากหลายเป็นอิสระจากรัฐในการบริหารและโครงสร้างการกำกับดูแลองค์กร (Government Structure) โดยเฉพาะสื่อแพร่ภาพกระจายเสียงสาธารณะ (Public Broadcasting) และสื่อชุมชน (Community Broadcasting) ซึ่งทำให้ระบบสื่อในปัจจุบันเป็นระบบที่เน้นด้านการพาณิชย์โดยขาดการสนองตอบต่อเป้าหมายอื่นๆของสังคม

ซึ่งจากปัญหาโครงสร้างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการแทรกแซงการทำงานของสื่อ กลไกการกระจายอำนาจมีลักษณะเป็นศูนย์รวม และการประกอบการที่มุ่งเน้นธุรกิจเชิงพาณิชย์มากกว่า การคำนึงถึงการพัฒนาระดับสังคม ซึ่งต่างจากโทรทัศน์ระดับสากลในนานาชาติ เช่น BBC ของอังกฤษ, NHK ของญี่ปุ่น และ ABC ของอเมริกา ที่เป็นรูปแบบของทีวีสาธารณะ มุ่งผลิตเนื้อหารายการที่สร้างสรรค์สังคม ซึ่งปราศจากการเข้ามาแทรกแซงของกลุ่มผู้มีอิทธิพลและรัฐบาล

บริษัทกิจการการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งประเทศอังกฤษ หรือ BBC โทรทัศน์ในระดับสากล

British Broadcasting Corporation (BBC) หรือบริษัทกิจการการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งประเทศอังกฤษ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน ค.ศ. 1922 วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งนั้นเพื่อให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การศึกษา และความบันเทิงแก่ประชาชนในประเทศอังกฤษ ในช่วงแรกนั้น BBC เป็นรูปแบบของสื่อวิทยุกระจายเสียงซึ่งรายการที่ออกอากาศได้แก่

รายการประเภท ละคร สนทนา นานาสาระ รายการเด็ก รวมถึงข่าวซึ่งในขณะนั้นยังมีสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารไปพร้อมกับวิทยุกระจายเสียงด้วย

ในปี ค.ศ. 1926 หนังสือพิมพ์หยุดทำการประชาชนในประเทศต่างหันมาให้ความสนใจกับ BBC มากขึ้น รายการของ BBC นับแต่เริ่มแรกจะเน้นเรื่องสุขภาพและรสนิยมที่ดี รวมทั้งยังเป็นผู้สนับสนุนรายใหญ่ของรายการด้านศิลปะ ดนตรี ละคร และบัลเล่ต์

ต่อมาในปี ค.ศ.1932 BBC ได้ขยายขอบเขตอาณาจักรของการออกอากาศไปยังประเทศในเครือจักรภพ เรียกว่า “Empire Service” ซึ่งนับได้ว่าเป็นยุคบุกเบิกของ BBC World Service ในปัจจุบันนี้นั่นเอง

BBC เริ่มยุควิทยุโทรทัศน์

เริ่มต้นในการเผยแพร่ภาพครั้งแรกของ BBC คือ ค.ศ. 1936 ซึ่งในขณะนั้นการเผยแพร่รายการวิทยุโทรทัศน์ของ BBC มีจำนวนผู้ชมไม่มากนักเพราะประชาชนในกรุงลอนดอนไม่มีเงินมากพอในการซื้อเครื่องรับโทรทัศน์ในสมัยนั้น รายการที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นรายการสด และเป็นระบบขาว-ดำ BBC เริ่มกิจการในประเทศอังกฤษด้วยการผูกขาดตามกฎหมายและได้หยุดการดำเนินการไประยะหนึ่งในปี ค.ศ. 1939 ระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อสิ้นสุดสงครามการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ในประเทศอังกฤษได้เริ่มดำเนินการใหม่ในปี ค.ศ. 1945 ซึ่งมีพัฒนาการเรื่อยมาตามลำดับ

ภาพประกอบที่ 1: British Broadcasting Corporation (BBC) <http://www.ipad2jailbreak.com/wp-content/uploads/2011/07/mzl.hfklmzfq.480x480-75.jpg>

ปัจจุบันนี้ BBC ทำการออกอากาศรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ครอบคลุมพื้นที่ประเทศสหราชอาณาจักร รวมถึงสกอตแลนด์ ไอร์แลนด์เหนือ และเวลส์ ซึ่งเรียกว่า “Home Services” นอกจากนี้ยังมีการออกอากาศในภาษาต่างๆไปหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งเรียกกันว่า “World Services” อย่างไรก็ตาม BBC อยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายและข้อตกลงหลายฉบับ ที่กำหนดว่า “BBC ต้องให้บริการสาธารณะเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร การศึกษา และความบันเทิง” ทั้งด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกี่ยวกับรายการของ BBC จะต้องผ่านกระบวนการหรือจาก “สาธารณะ” เสียก่อน ปัจจุบันนี้ BBC ทำการออกอากาศทั้งหมดเป็นจำนวน 8 ช่อง ดังต่อไปนี้ BBC ONE , BBC TWO , BBC CHOICE , BBC FOUR CBBC , CBeebies , BBC News 24 และ BBC Parliament

เปรียบเทียบฟรีทีวีในประเทศไทย และบริษัทกิจการการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งประเทศไทย (BBC)

Free TV	รูปแบบสื่อโทรทัศน์เน้นไปทาง “ทีวีเสรี” หรือ “เชิงพาณิชย์
BBC News	รูปแบบสื่อโทรทัศน์เน้นไปทาง “ทีวีสาธารณะ” หรือ “ทีวีเพื่อการพัฒนาสังคม”
Free TV	รายได้หลักมาจาก “ผู้อุปถัมภ์รายการ” ด้วยวิธีการ “การโฆษณา” โดยอัตราค่าโฆษณาสูงสุดถึง 400,000 บาท / นาที ในช่วงเวลา Primetime
BBC News	รายได้หลักมาจาก “ประชาชน” โดยการเก็บค่าธรรมเนียมการรับชม ในอัตรา 131.50 ปอนด์หรือประมาณ 8,300 บาทต่อปี หากคิดเป็นเดือนเดือนละ 11.37 ปอนด์หรือ 700 บาท / เดือน
Free TV	รูปแบบของเนื้อหารายการเน้นรูปแบบที่เป็นความบันเทิง เช่น ละคร เกมโชว์ รายการตลก ฯลฯ

BBC News	รูปแบบของเนื้อหารายการ เน้นรูปแบบการพัฒนาสมาชิกในประเทศ เช่น รายการข่าว สารคดี รายการสำหรับเด็ก วัฒนธรรม ฯลฯ
Free TV	รัฐบาลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง
BBC News	ปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาล
Free TV	องค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบคือ คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.)
BBC News	ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานคือ 1) “สภาผู้ชม” หรือ Audience Council ที่มีกระจายตัวอยู่ในภาคต่างๆ ของประเทศที่ตั้งโดย BBC Trust หรือคณะกรรมการบริหารที่กำหนดนโยบายจากตัวแทนที่ประชาชนไว้วางใจ 2) ส่วนงานประจำดูแลเนื้อหาสาระและการบริหารของ BBC เป็นหน้าที่ของ BBC Executive Board หรือ “คณะกรรมการบริหาร” 3) องค์กรอิสระ ที่เป็นตัวแทน 5 คนที่ ประชาชนยอมรับ
Free TV	นำเสนอเพียงภาษาเดียวคือ “ภาษาไทย”
BBC News	นำเสนอด้วยภาษาที่หลากหลายทั่วโลก
Free TV	ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ ผู้อุปถัมภ์รายการ เพราะมีผลต่ออัตราการโฆษณา ซึ่งเป็นรายได้หลักของสถานี
BBC News	ให้ความสำคัญกับประชาชนมากที่สุดเพราะรายได้หลักมาจากประชาชน ประชาชนจึงสามารถวิพากษ์วิจารณ์ผังรายการ รวมถึงเปลี่ยนแปลงได้โดยผ่านสภาผู้ชม

สรุป

ในภาพรวมของฟรีทีวีในประเทศไทยนั้นยังเป็นรูปแบบ “ทีวีเสรี” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก โดยแตกต่างกับทีวีในระดับสากลอย่าง BBC News ที่เป็นรูปแบบ “ทีวีสาธารณะ” มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาประชาชนในประเทศ และมีความแตกต่างในหลายประการ (ดังตารางประกอบที่ 4) เพื่อให้ทีวีไทยก้าวสู่ระดับสากลนั้นอาจต้องทำการปฏิรูปสื่อในหลายประเด็นที่ยังไม่มีความชัดเจน ทั้งในโครงสร้างและเนื้อหาในการนำเสนอ โดยผู้เขียนขอสรุปเป็นประเด็นสำคัญ 2 ประเด็นดังนี้

ประเด็นแรก โครงสร้างการทำงานของสื่อโทรทัศน์ต้องปราศจากการแทรกแซงของผู้มีอิทธิพล นายทุนและรัฐบาลในทุกๆด้าน การทำงานของสื่อต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถทำหน้าที่ของ “สุนัขเฝ้าบ้าน” (Watchdog) ได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ “ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม” ของสื่อมวลชน นิยามที่ระบุว่า สื่อมีหน้าที่ในการแจ้งข่าวสาร ให้ความบันเทิงเพื่อการค้า แต่ที่สำคัญเพื่อยกการขัดแย้งขึ้นสู่ระดับของการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงสื่อมวลชนต้องยอมรับพันธะของความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

ประเด็นที่สอง การสร้าง “ค่านิยมสาธารณะ” โดยจะต้องดำเนินกิจกรรมที่เป็นการเสริมสร้างค่านิยมสาธารณะ (Public Value) ให้แก่สังคมไทยดังต่อไปนี้

1. เสริมสร้างค่านิยมประชาธิปไตยด้วยการปรับความคิดของประชาชนให้เป็นพลเมืองคุณภาพ ให้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ โดยทำภารกิจให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่รอบด้านหลากหลายลุ่มลึกเชื่อมโยงและสมดุล เปิดโอกาสให้มีการโต้เถียงกันอย่างมีวุฒิภาวะจากทุกกลุ่มความคิดเพื่อให้ประชาชนมีข้อสรุปที่สมเหตุสมผลในการตัดสินใจ ไม่ตกเป็นเหยื่อของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่แสวงหาอำนาจทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ และต้องเปิดพื้นที่ให้แก่ประชาชนที่ขาดโอกาสเคยถูกละเลย ให้ได้สิทธิ มีเสียงในฐานะพลเมืองที่เท่าเทียม

2. เสริมสร้างค่านิยมสังคมอุดมปัญญาและการเรียนรู้ ด้วยการให้บริการที่หลากหลายทุกรูปแบบ ทางด้านให้ความรู้ (knowledge) และทักษะ (skills) ทั้งในระบบ นอกระบบและทุกระดับอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ผู้ที่ขาดโอกาส หรือกลุ่มคนที่สังคมไม่เหลียวแล สื่อต้องพยายามกระตุ้นให้สังคมตื่นตัวเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้แก่ผู้ที่ต้องการสร้างทักษะให้ตนเอง เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

3. เสริมสร้างค่านิยมทางวัฒนธรรมและพลังสร้างสรรค์ด้วยการสนับสนุนคนทำงานศิลปะหลายรูปแบบให้สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ ยกกระตือรือร้นและความรู้สึที่ดีๆ (uplifting) ให้แก่ผู้ชมผู้ฟังและผู้ใช้สื่อหลากหลาย สื่อสาธารณะต้องมีความกล้าหาญกล้าเสี่ยงที่จะสร้างสรรค์รายการที่แหวกแนวแปลกใหม่ (ground breaking) ความเป็นคนต้นแบบ (originality) สร้างความแตกต่าง เป็นโรงบ่มจินตนาการ และเป็นบ่อเพาะเลี้ยงศิลปินรุ่นใหม่ ๆ อีกทั้งต้องทำหน้าที่กระตุ้นเตือนให้ประชาชนเข้าใจคุณค่าและรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย เก็บรักษาเพื่อส่งต่อให้คนรุ่นต่อไป

4. เสริมสร้างค่านิยมสังคมชุมชน ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและ นานาชาติ ด้วยการทำหน้าที่สื่อสารสร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมในหมู่คนกลุ่มต่างๆ ของสังคม ที่อาจจะมั่งคั่งร่วมและความแตกต่างหลากหลาย โดยใช้พื้นฐานของความอดทน ที่จะรับฟังทัศนะที่แตกต่างไม่ว่าจะด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองศาสนา เศรษฐกิจ หรือระดับการศึกษา อีกทั้งต้องกระตุ้นเตือน

ให้ชุมชนตระหนัก ถึงภัยในรูปแบบต่างๆ กันที่อาจจะสร้างความเสื่อมโทรมเสียหาย ให้ แก่ครอบครัวหรือชุมชน ไม่ว่าจะเป็นภัยที่อาจจะเกิดกับสิ่งแวดล้อม สุขภาวะ สถาบันทางสังคม สถาบันครอบครัว หรือความมั่นคงของมนุษย์โดยรวม ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับชาติและ นานาชาติ

สิ่งสำคัญประการหนึ่งจากประเด็นข้างต้นนั้น ผู้เขียนมีความคิดที่สอดคล้องกับประเด็นดังกล่าว แต่มีประเด็นที่น่ากังวลประการหนึ่งคือสื่อโทรทัศน์จะมีการผลิตเนื้อหาในรูปแบบรายการอย่างไร ให้สามารถเข้าถึงผู้ชมในประเด็นต่างๆ เพราะในปัจจุบันผู้ชมต่างให้ความสนใจกับรายการประเภทให้ความบันเทิงเป็นส่วนมาก ผู้ผลิตเองก็มีความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ความบันเทิงในรูปแบบของละครหรือรายการวาไรตี้ประเภทต่างๆ เพื่อตอบสนองการรับชมของผู้ชมเหล่านั้น โดยหากสื่อโทรทัศน์ หรือผู้ผลิตรายการ ผลิตเนื้อหาที่สร้างสรรค์สังคม แต่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ชม ผู้ชมเองก็อาจจะปฏิเสธการรับชมนั้น หน้าที่ของสื่อโทรทัศน์จึงต้องพยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ชม รวมถึงให้ความสำคัญกับการผลิตเนื้อหาที่มีคุณภาพ และรูปแบบการถ่ายทอดลักษณะการนำเสนอที่ตรงกับความต้องการของผู้ชมอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- เกษม ศิริสัมพันธ์. (2550). ทฤษฎีสื่อสารมวลชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และ สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐภูมิ สิงห์หนองสรวง. (2009). วิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น. วันที่ค้นข้อมูล 22 กรกฎาคม 2555. จากมหาวิทยาลัยสยาม
เว็บไซต์: <http://olearning.siam.edu/index.php>.
- ประมะ สตะเวทิน. (2550). ทีวีเสรี กับ ทีวีสาธารณะ. วันที่ค้นข้อมูล 22 กรกฎาคม 2555. จาก Sanook News
เว็บไซต์: http://news.sanook.com/scoop/scoop_120526.php
- ศิริวรรณ อนันต์โท. (2545). กำเนิด BBC. วันที่ค้นข้อมูล 24 กรกฎาคม 2555. จาก การผลิตรายการ โทรทัศน์ 1
เว็บไซต์: http://web.bsru.ac.th/~direkkung/tv/index_TV.html
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และ ธนวิทย์ สุทธิรัตนกุล. (2546). โครงสร้างตลาดสื่อวิทยุและโทรทัศน์. วันที่ค้นข้อมูล
24 กรกฎาคม 2555. จาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย เว็บไซต์: [http://www.tdri.or.th/
download/reports/unpublished/media/number2.pdf](http://www.tdri.or.th/download/reports/unpublished/media/number2.pdf)
- สมชัย สุวรรณบรรณ. (2011). ThaiPBS Model สื่อสาธารณะไม่ใช่(แค่) สถานีโทรทัศน์. วันที่ค้นข้อมูล
25 กรกฎาคม 2555. จาก Thai NGO เว็บไซต์: <http://thaingo.org/web/>
- สุทธิชัย หยุ่น. (2550). หัวใจของทีวีสาธารณะคือสภาผู้ชมทั่วประเทศ. วันที่ค้นข้อมูล 25 กรกฎาคม 2555.
จาก OK Nation.net เว็บไซต์: <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=11224>
- British Broadcasting Corporation. (2002). A Short History of the BBC. [On-line]. Available:
<http://www.bbc.co.uk/tv/>
- Mendel, T. (2000). Public Service Broadcasting: A Comparative Legal Survey. Kuala Lumpur:
UNESCO, Asia Pacific Institute for Broadcasting Development.
- Nielsen. (2011). สถิติการรับชมเนื้อหาในสหรัฐอเมริกา และทั่วโลก. วันที่ค้นข้อมูล 22 กรกฎาคม 2555. จาก
Blognone เว็บไซต์: <http://www.blognone.com/>.